2.5.2022

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

ASIA: VNS 1/2022 VP AJANKOHTAISSELONTEKO TURVALLISUUSYMPÄRISTÖN MUUTOKSESTA

SLC kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston ajankohtaisselonteosta turvallisuusympäristön muutoksesta. SLC:n mielestä raportti kokonaisuudessaan on perusteellinen ja kattava ja antaa eduskunnalle hyvän pohjan ottaa kantaa Suomen Nato-jäsenyyteen. Lisäksi SLC:n lausunnossa keskitytään elintarviketuotantoon, joita käsitellään pääasiassa luvussa 4.

SLC toteaa ensin, että maatalouden 300 miljoonan huoltovarmuuspaketti on erittäin tervetullut ja tarpeellinen. Korotettu energiaveron palautus ja suorat tukitoimenpiteet parantavat tilojen maksukykyä ja kannattavuutta, ja on aivan oikein, että vauhditetaan energiaomavaraisuuden kasvattamista ja siirtymää pois fossiilista tuotantopanoksista. Silti on todettava, että pitkässä juoksussa on pakko saada parempi tuottajahinta markkinalta. SLC:n arvio on että kannattava maataloustuotanto edellyttää että saamme vähintään 600 miljoona/vuosi lisää markkinalta verrattuna nykytilannetta.

SLC toteaa raportin mukaisesti, että Suomen huoltovarmuuden toimintamallin rakenne ja toiminta on hyvä. Joitakin erittäin merkittäviä puutteita on kuitenkin havaittu jo vuonna 2021, ja ne ovat pahentuneet huomattavasti Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan jälkeen. Suomen huoltovarmuus perustuu markkinoiden toimintaan ja ketjun hinnanmuodostuksen vakauteen, niin että ketjun kaikki toimijat voivat saada tuotantokustannuksensa katettua.

Kun energian hinnat nousivat jyrkästi vuonna 2021, tämä aiheutti maataloustuotannon kustannusten selvän nousun. Sekä lannan hinnannousu oli erittäin suuri, mutta myös polttoaine- ja muut kustannukset nousivat jyrkästi. Kun viljasato oli pieni koko Pohjois-Euroopassa vuonna 2021, viljan hinnat nousivat ennätystasoon. Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen jälkeen sekä energian että viljan hinnat ovat nousseet edelleen.

Tämän seurauksena kotieläintilojen rehun hinnat nousivat jyrkästi, kun taas eläintuotteiden kuten maidon, lihan ja munien hinta on noussut hyvin hitaasti. Sianlihan ja siipikarjan tuotanto on kuluneen talven aikana ollut suoraan tappiollinen ja monilla tuottajilla on erittäin heikko taloudellinen tilanne. Kun eläintuotteiden tuottajahinnat ovat nousseet kohtuullisen nopeasti monissa muissa EU-maissa, tuottajahintojen nousu Suomessa on ollut erittäin hidasta. Tärkein syy tähän on Suomen erittäin keskittynyt vähittäiskauppa, jossa kahden suurimman ketjun markkinaosuus lähestyy 85 prosenttia. SLC katsoo, että vähittäiskaupan keskittyminen ja ylivoimainen neuvotteluasema heikentävät Suomen huoltovarmuutta, kun alkutuottajat eivät saa kotieläintuotannon kustannusten nousuja katettua.

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.
Fredriksgatan 61 A 34, 00100 Helsingfors
tfn (09) 586 0460, fax (09) 694 1358
www.slc.fi, fornamn.efternamn@slc.fi
Hemort: Helsingfors, FO-nummer 0215327-0

Vaikka kilpailulainsäädäntömme kieltää lähes kaikenlaisen markkinayhteistyön yksittäisten maanviljelijöiden ja pienempien elintarvikkeiden jalostajien välillä, sama lainsäädäntö antaa kymmenille alueellisille osuuskaupoille ja sadoille yksityisille kauppiaille mahdollisuuden keskittää ostoksensa vapaasti yhteisten keskuskauppojen kautta, joita voidaan kutsua laillisiksi ostokartelleiksi. Tämän seurauksena kahdella suurimmalla vähittäiskauppaketjulla on määräävä markkina-asema. Tilanne on muutettava kilpailulainsäädännön kautta.

Suomen huoltovarmuuden vahvistamiseksi SLC esittää, että hallitus aloittaisi lainsäädäntövalmistelun, jossa kilpailulainsäädäntömme päivitetään vastaamaan nykyistä markkinatilannetta.

SLC ehdottaa myös, että maa- ja metsätalousvaliokunta pyytää hallitusta selvittämään perusteellisesti, mitä muutoksia kilpailulakiin ja elintarvikemarkkinalakiin tulisi tehdä alkutuottajan markkina-aseman vahvistamiseksi ja siten Suomen huoltovarmuuden varmistamiseksi, kun hallitus antaa selvityksensä huoltovarmuudesta syyskuussa 2022.

SVENSKA LANTBRUKSPRODUCENTERNAS CENTRALFÖRBUND SLC R.F.

Mats Nylund
puheenjohtaja

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.
Fredriksgatan 61 A 34, 00100 Helsingfors
tfn (09) 586 0460, fax (09) 694 1358
www.slc.fi, fornamn.efternamn@slc.fi
Hemort: Helsingfors, FO-nummer 0215327-0